ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

№12
2025

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1818 sahifa,
2-dekabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Doniyorov S. M. –"Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – **Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
• Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
• Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)
Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
• Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
• Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA

Yangi O'zbekiston sharoitida ayollar ijtimoiy faolligini oshirishda psixologik motivatsiya va o'z-o'zini rivojlantirish strategiyalari 26
Xuseynova Abira Amanovna

Pragmalinguodidactic Principles in Teaching English for Philologist Students and their Application in Intercultural Communication....31
Arzieva Bibi-Sanem Aynazarovna

Metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan biologiya o'quv materiallarini loyihalash, joriy etish va samaradorligini baholash....35
Abdurasulova Gulrux Habibullayevna

Oligofreniya holatida neyropsixologik tashxislar qo'llanilishining umumiy masalalari 40
Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li, Xojialiyeva Sarvinoz Elyorjon qizi

Oliy ta'lim muassasalari talabalarida kreativ kompetensiyani rivojlantirish pedagogik muammo sifatida ...44
Asatova Dildora Aslamovna

Ingliz tili o'qish ko'nikmalarini takomillashtirishda autentik manbalarning roli....49
Bekmuratova Nargiza Arislanbayevna

Insultdan keyingi nutqni tiklashda logopedik reabilitatsiya va nevrologik muolajalar integratsiyasi 52
Boltaboyeva Xurshida Sharofiddinovna

The Concept of Symbols in Linguoculturology 56
Hamraqulova Gulandom Sodiq qizi

Buyuk ipak yo'li xalqlari o'rtasidagi pedagogik va madaniy aloqalarning vujudga kelishi....59
Mirxalilova Nargiza Akbarovna

Bo'lajak tarbiyachilarni bolalarni nutqini o'stirishga bo'lgan kasbiy-pedagogik tayyorgarligini o'stirish 63
Mitaliboyeva Dildora

Koxlear implantli bolalarning eshituv–nutqiy faolligini oshirishda differensial yondashuv asosida korreksion-pedagogik ish 66
Nartayeva Shahnoza Yulchibayevna

Fasilitatsion yondashuv asosida kichik maktabgacha yoshdagi bolalarda adaptiv ko'nikmalarni rivojlantirishning psixologik-pedagogik mexanizmlari....71
Normatova Nilufar Komilovna

Boshlang'ich sinflarda disgrafiyasi bo'lgan o'quvchilarda yozish kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari (XIX–XXI asrlarda)....76
Qaxxorova Saidaxon, Mamarajabova Zulfiya

Raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar orqali olimpiya ta'limini rivojlantirish: yoshlar orasida axloqiy va jismoniy madaniyatni oshirish 80
Qodirov Jurabek Mamatsimonovich

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sun'iy intellekt bilim va savodxonligini rivojlantiradigan innovatsion jismoniy-interaktiv o'yinlar: pedagogik model....83
Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi

"Sab'ai sayyor" asarida qo'llangan onomastik birliklar haqida mulohazalar 87
Gadayev Oybek Yaxshiboyevich, Ravshanova Sharbatoy Rahmatilla qizi

Ijtimoiy tarmoq shifokorlarining masofaviy konsultatsiyalari shaxs psixikasi va salomatligiga ta'siri 91
Askarova Nargiza Abdivaliyevna, Ravshanova Zarnigor Daminovna

Talabalar ilmiy dunyoqarashini rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalari va interfaol metodlardan foydalanish....95
Satvoldiyev Faxriddin Akbarali o'g'li

Innovatsion ta'lim texnologiyalari orqali pedagoglarning kreativligini rivojlantirish 99
Saydullayeva Gulasal Umidjon qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalar motorikasini rivojlantirishning standart modeli 102
Sirojiddinova Xamidaxon Xasanboy qizi

Bo'lajak o'qituvchilarning shaxslararo munosabat kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari 106
Turg'unova Gulnoza Muhammadjonovna, Xodjiyeva Mahliyo

Shaxsdagi mehnat motivatsiyasi samaradorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi korrelyatsion bog'liqliklar tahlili 109
Xusanov Samariddin Maxmadaminovich

Auditoriyadan tashqari musiqiy mashg'ulotlarni art-terapiya yordamida tashkil etish asoslari 112
Yarashev Jo'rabek To'rayevich

Формирование творческого мышления школьников на уроках музыки 117
Габдульманова Ильнура Минисламовна

Теоретико-методологические основы коллаборативного обучения, кооперативных подходов и интерактивных педагогических методов 119
Жураева Мафтуна Бахтиёр кизи

Педагогическое колесо как инструмент формирования цифровой компетентности будущих педагогов дошкольного образования 124
Уразова М. Б., Усманова У. Б.

Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа–махалля" в Узбекистане .. 130
Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли

Педагогические условия формирования языковой грамотности у учащихся с тяжелыми нарушениями речи 135
Юсупова Зулайхо Бахром кизи

Valeologik tarbiyada o'yin texnologiyalarining ahamiyati 139
Berkinova Charos Islomovna

O'quvchilarda faol fuqarolik kompetensiyasi tushunchasi, mazmuni va shakllanishi 142
Buvorayeva Gulruh Shoikrom qizi

Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvi asosida o'qitishning didaktik imkoniyatlari 145
Cho'tboyeva Munisxon Eshpo'lat qizi

Tabiatga muhabbat: maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar va o'yinlar orqali ekologik tarbiya 150
Ergasheva Umrinisso Komilovna

Zamonaviy ta'lim – talabalar ijtimoiy intellektini shakllantirsh omilidir 153
Ermatova Gulnoz Pirimovna

O'zbekistonning eng yangi tarixi fanini o'qitishda pedagogik texnologiyaning o'rni 156
Gazibekova Feruza Hakimovna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli texnologiyalar muhitida tanqidiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirish metodikasi 159
Haydarova Feruza Haydar qizi

Talabalarda ma'naviy-axloqiy fazilatlar va sifatlarni shakllantirish mexanizmi 162
Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna

Maktabgacha yoshdagi bolalarning kasbga bo'lgan qiziqishlarini shakllantirishda interfaol metodlarni qo'llash texnologiyasi 165
Jumayeva Malika Aliyevna

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarda kasbiy-nutq madaniyatini rivojlantirish 168
Lutfetdinova Ra'no Xusnetdinovna

Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik rivojlanishga zamonaviy yondashuvlar va jahon tajribalari .. 172
Masharipova Barno Erkin qizi, Adilbayeva Dilnoza Adilbay qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida til o'yinlari texnologiyalarining nazariy asoslari 175
Masharipova Dilfuza Muxammatjon qizi

Maktabgacha ta'lim tarbiyachisi pedagogik faoliyatining o'ziga xosligi 178
Muhammadiyeva Feruza Turakulovna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda aksiologik yondashuvdan foydalanish metodikasi 181
Muhiddinova Munira Xayrullayevna

Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi 184
Narzullayeva Sevara Omonovna

O'qituvchining muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari 187
Nizamova Nodira Paxritdinovna

Integrativ yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy kompetentligini rivojlantirishning mazmuniy izohlanishi 191
Oysha Qurbonova, Nodira Abduraimova

Boshlang'ich ta'limda Finlandiya tajribasi 195
Nodira Sherboyeva

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Kutubxonachi kutubxona-axborot xizmati jarayonining yetakchi ishtirokchisi sifatida 198
O'ktam Nosirov

Pedagogik ta'lim transformatsiyasida talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasi 204
Rustamova Shoxista Omonjonovna

Globallashuv sharoitida axborot-psixologik xavfsizlikni shakllantirish masalalari 208
Raxmatjonov Shoxjahon Dilshodbek o'g'li

Talabalarga ingliz tilini o'qitishning zamonaviy innovatsion texnologiyalari 212
Sa'dullayeva Rushana

Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish 215
Saidova Dilbar Erkinovna

Pedagog xodimlarda tolerantlik namoyon bo'lishining determinantlari 218
Sattorova Maxliyo Dilmurod qizi

Kreativ metodlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ tafakkur va fikrlashni rivojlantirish 223
Sultonboyeva Baxriniso Ilhomjon qizi

Artpedagogika texnologiyalaridan foydalanib maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirish metodikasi 226
Xolmatova Fotima Baxtiyor qizi

Boshlang'ich ta'limda yashil kompetensiyalarni shakllantirish yo'nalishlari 229
Yaqubova Shoira Tog'aymuratovna

Emotsional intelektni rivojlantirishning nazariy asoslari 233
Yarmatov Raxmboy Baxramovich

Boshlang'ich ta'limda o'quv veb-saytlari orqali til kompetentligini rivojantirish 239
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Muxammadjonova Diyorabonu Muzaffarjon qizi

Языковые изменения в русском языке XXI века: исследование новых слов, сленга, интернет-коммуникации, влияния англицизмов и глобализации на современный русский язык 242
Марупова Дилфуза Давроновна

Oliy ta'limda talabalarning ilmiy-tadqiqot faoliyatining maqsad va vazifalari 247
F. R. Xosilova

Boshlang'ich ta'lim texnologiya darslarida o'quvchilarni tabiiy materiallar bilan ishlashga o'rgatish 251
Kambarov Nodirjon Sattarovich, Nasirjanova Feruzaxon Alixon qizi

Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvining qo'llanilishi va uning samaradorligi 256
Abdulazizova Yulduz Abdujabbor qizi

Tabiiy fanlarni o'qitishda STEAM yondashuvi asosida kreativlikni rivojlantirish metodikasi 259
Abdullayeva Dilrabo Fayzulla qizi

Umumta'lim maktablarida o'quvchilarda shaxs ma'naviy qiyofasini shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari 262
Aliyeva Zuxra Tursunboyevna

Yosh avlodni madaniy-tarixiy yondashuv asosida tarbiyalashda madaniy-ma'rifiy muassasalarning o'rni 265
Aripov Shokirjon Olimovich

Ta'limda yangi texnologiya: 4K modeli va uni amalga oshirish yo'llari 268
Avliyoqulova Nasiba Choriyevna

Badiiy-tarixiy materiallarni ta'lim jarayoniga integratsiyalashning metodologik asoslari 272
Baratov Baxtiyorjon Qodirovich

Bolaning maktabgacha ta'lim tashkilotiga moslashishida o'yinning roli 275
Barno Masharipova Erkin qizi, Zuhrobova Mahliyo Abdulatif qizi

Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida integrativ yondoshuvdan foydalanish texnologiyasi 278
Ernazarova Laylo Abdusaitovna, Saidahmadova Gulrux Farrux qizi

Bo'lajak tarbiyachilarda metarefleksiv fikrlashni rivojlantirishning psixologik-pedagogik asoslari 284
Ismailova Nilufar Isroildjanovna

Semantic and Cross-Cultural Features of Food-Based Idioms in Karakalpak and English Languages 289
Jiemuratova Gulistan Koshkinbaevna

Filolog talabalarida mustaqil fikrlash va qaror qabul qilishni rivojlantirishda metakognitiv yondashuvlarning didaktik mexanizmlari 292
Jo'rayeva Dilnoza Ro'zimat qizi

Rivojlantiruvchi sohalar kompetensiyalariga integratsion yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash texnologiyasini rivojlantirish 296
Jo'rayeva Zilola Sayfiddin qizi

Psixologlar kasbiy komponentlarini rivojlantirishda matematik usullardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari 302
Kuziyeva Dilnura Dilmurotovna

O'zbekiston metodik maktabida sotsiolingvistik kompetensiyani shakllantirish bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar tahlili 306
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna

Maxsus pedagogika fanlarini o'qitishning nazariy-metodik asoslari 313
Maqsudova Nodira Alijonovna

Maktabgacha yoshdagi bolalarda metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishda ertakterapiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi 317
Muxiddinova Dilfuza Sherdor qizi

Nutq madaniyatini shakllantirishda o'qituvchi nutqining roli 320
N. Q. Olimova

Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi 323
Narzullayeva Sevara Omonovna

O'quvchilarda ekologik madaniyatni shakllantirish metodikasi 326
Normirzayeva Maftunaxon Ilyosjon qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tadqiqot faoliyatini rivojlantirishda intensiv ta'lim texnologiyalarining metodik asoslari 329
Olloqulova Farzona Umedillayevna

Maktabgacha ta'lim yoshidagi giperaktiv bolalar bilan ishlashda pedagogik kompetentligini oshirish metodikasi 332
Raimqulova Sojida Abdusaid qizi

Talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy asoslari 335
Rustamova Shoxista Omonjonovna

Inklyuziv ta'limni tashkil etishning xorijiy pedagogik amaliyotdagi modellari 339
Sultonova Zarina Uchqun qizi

Xalq pedagogikasida ertaklarning tarbiyaviy va ma'naviy-ma'rifiy ahamiyati: ma'naviy begonalashuvga qarshi tarbiyaviy omil sifatida 343
To'xtasinova Farida Davlatali qizi

B1 darajadagi talabalar uchun xorijiy tilni o'qitishda audiovizual texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini oshirishning metodik asoslari 347
Toshpulatova Shaxsanam Xolmurodovna

Kontekstli ta'lim va uning boshlang'ich ta'lim matematikasidagi ahamiyati haqida 350
Umarova Nigora Alisherovna

Oiladagi psixologik muhitning o'spirinlarda to'liqsizlik kompleksi shakllanishiga ta'siri 353
Xalmuratova Dilorom Abdikarimovna

Ta'limda faktcheking: misinformatsiya va dizinformatsiyaga qarshi kurashishning pedagogik asoslari 356
Xidirova Maftuna Ilhom qizi

Maktab o'quvchilarini falsafiy va dunyoqarashga tayyorlash omillari 362
Xo'shboqova Farida Komiljon qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq faoliyatini rivojlantirishning lingokognitiv asoslari 370
Xusanova Gulruxsor To'lqin qizi, Aliyeva Muhlisa Baxodir qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini oshirish 374
Zokirova Sohibaxon Muxtaraliyevna, Erkinova Nazokatxon Anvarjon qizi

Эффективность занятий кроссфитом в повышении уровня общей физической подготовленности слушателей института повышения квалификации МВД Республики Узбекистан 377
Албеков Шокир Адилбекович

Роль торговых и кочевых маршрутов в формировании лингвокультурных заимствований между Хорезмом и Южной Сибирью 381
Сатымова Светлана Сатымовна

Использование искусственного интеллекта в обучении русскому языку как иностранному: проблемы и решения 385
Ташева Дилором Салимовна

Проблемы использования коммуникативного метода в преподавании русского языка студентам 389
Тоджибоева Наргиза Джумабоевна

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Maktab–oila–mahalla hamkorligining qizlar ijtimoiy faolligini oshirishga ta'siri 393
Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi

Ta'lim tizimida musiqiy madaniyatni takomillashtirshning metodologik imkoniyatlari..... 397
Asqarova Xurshida A'zamjon qizi

Maktab biologiya kursini o'qitishda dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarning o'zaro bog'liqligi asosida metodologik savodxonlikni shakllantirish..... 404
Azimov Bekjon Ibrohimjon o'g'li

Oliy ta'lim tizimida iqtidorli talabalar bilan ishlash samaradorligini ta'minlash usullari..... 407
Delov To'lqin Erkinovich

Boshlang'ich sinf o'quvchilarni badiiy asarlarni janriy xususiyatlariga ko'ra izohli o'qishga o'rgatish..... 410
Gulmira Abdullayeva

O'zbekiston bokschilarining dunyo reytingida yetakchi o'rinlarni egallashining asosiy omillari 413
Insapov Ismoil Tuychialiyevich

Improving Learners' Engagement Through Game-Based Techniques in Language Education 416
Ismailova Ma'rifat Bakhrambek kizi

STEAM yondashuvi boshlang'ich ta'limda ijodiy fikrlashni rivojlantirishning zamonaviy kaliti sifatida 421
Jo'rayeva Nasiba Komil qizi

O'quvchilarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning ijtimoiylashuvi 426
Jo'rayeva Sayyora Vahobjon qizi

O'smirlarda xarakter aksentuatsiyasining o'ziga bo'lgan ishonch rivojlanishiga ta'sirining psixologik xususiyatlari 429
Jurayev Xaydarjon Odilboyevich

O'spirinlarda agressiv xulqga ta'sir qiluvchi omillar 433
Konratbayeva Ayjamal Bazarbayevna

Rus va o'zbek tillarida chorvachilik terminlarining qiyosiy tahlili 436
Kurbanova Guzal Abduraximovna

Texnologiya darslarida murakkab mexanizmlarni o'qitishning zamonaviy usullari 441
Mamadaliyev Furqat Xolmamatovich

Umumta'lim maktab o'qituvchilarining sun'iy intelekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari 446
Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi

Nutqda badiiy tasviriy vositalardan foydalanish yo'llari..... 450
Murodova Farangis G'anisherovna

Kichik yoshdagi o'quvchilarning yozma savodxonligini oshirish yo'llari..... 454
N. Abduvaliyeva, M. Odinajonova

Kichik maktab yoshidagi nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar shaxslararo munosabatini korreksiyalashda ertak terapiyasidan foydalanish 458
Nig'matova Nodirabegim Lutfillo qizi

Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish 463
O'rinova Ro'zigul Jumanazar qizi

Voleybol o'yinida blok qo'yish texnikasini o'rgatishda yangi pedagogik yondashuvlar..... 467
Qambarov Kozimjon

Texnik yo'nalishda tahsil olayotgan talabalarga ingliz tilini o'qitishning yangi texnologiyalari 472
Babayeva Gulnozaxon Latibjonovna

Maktabgacha ta'lim sifatini oshirishda pedagog malakasining roli 481
Davlatova Dildora Nuriddinovna

Talabalarda sog'lom turmush tarzini rivojlantirishning pedagogik tamoyillari 485
Davronov Nurzod Ismoilovich

Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar: toifalari va tasniflash mezonlari..... 490
Djurayeva Sohiba Barat qizi

Blum taksonomiyasiga asoslanib boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish usullari 495
Husenova Aziza Sharipovna

Tabiiy fan darslari jarayonida o'quvchilarda loyihaviy ishlarni tashkil etish ko'nikmasini shakllantirish 498
Matniyazova Diyora Jumanazarovna

Boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilishning asosiy yo'nalishlari: innovatsion taraqqiyot, metodik yangiliklar va istiqbollari 501
Nazarova Mohigul Akmalovna, Asatova Mashhura Asomiddin qizi

Kasbiy pedagogikani shakllantirish va rivojlantirish masalalari 506
Sanaqulov Xamroqul Rizaqulovich

O'qituvchining shaxsiy fazilatlari va suggestiv kompetentligining o'zaro bog'liqligi 513
Shermatova Manzura Ikromjanovna

Tez qalamchizgilarda innovatsion texnologiyalarni qo'llash tajribasi 518
Suyunov Navro'z Alisher o'g'li

Kognitiv tilshunoslik asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini rivojlantirish 523
Teshabiyev Dilmurod Raxmadjonovich, Madazimova Muxlisa Abdurashid qizi

Kombinatorik masalalar asosida ijodiy topshiriqlarni tuzish va ularning o'quvchilarga ta'siri 526
Toshboyeva Saida Rahmonberdiyevna, Yusupova Latofat Abduqodir qizi

Linguodidactic Foundations for Enhancing Professional Competence in Practice-Oriented Language Education 530
Uktamova Navruza Botir qizi

Audiovizual usul qo'llanilganda o'quvchilarning til ko'nikmalaridagi o'zgarishlarni baholash 535
Umarov Aziz Avazovich

Ona tili – ART texnologiya va kreativlik fanida so'z san'atining omili sifatida 540
X. Sanaqulov, Sh. Nurmatova

Etnopedagogik yondashuvning boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiylashuv jarayoniga ta'siri 543
Xamroqulova Xilola Qosimjon qizi

Ajdodlarimiz o'gitlari asosida o'quvchi-yoshlarda axloqiy sifatlarni shakllantirish texnologiyasi 547
Xatamova Nilufar Xaydarovna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ o'qish madaniyatini rivojlantirishda generativ sun'iy intellekt texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari 550
Xayitova Firuza Abdullayevna

Rivojlangan mamlakatlarda maktabgacha ta'limning mazmuni va tarixiy taraqqiyoti 554
Yoziyeva Umida Lutfullayevna

O'quv vaziyatlarini loyihalash orqali talabalar o'quv faolligini oshirish 558
Zakirova Dilfuza Sayidolimovna

O'quvchilar orasida jismoniy faollikni oshirish uchun yangi ilmiy yondashuvlar 561
Zaynobidinov Dilshodbek Qobilovich

Активные методы обучения как коммуникационная основа современного урока 566
Ахмедова Мукаддас Ходиматовна

Инклюзия как путь к равным возможностям: развитие системы образования Узбекистана 570
Баротова Шохсанам Бахтиёр кизи, Мауш Ребия Джамшедовна, Мурадова Дилфуза Махмудовна

"Qurilish konstruksiyalari" fanini o'qitishda kasbiy-amaliy kompetentlikni rivojlantirish 576
No'manova Soxiba Ergashboyevna

Креативный педагогический подход в музыкально-теоретических и практических занятиях по искусству макома 582
Нурматова Фируза Муминовна

Система упражнений по методике обучения средствам речевой выразительности узбекского языка 587
Фаттахова Д. А.

Oliy ta'limda kompetensiyaga asoslangan o'qitish modellari 592
Ernazarov Alisher Ergashevich, Chinqulova Gulmehra

The Concept of Symbols in Linguoculturology 598
Hamraqulova Gulandom Sodiq qizi

Raqamli o'yinlarga (mobile games) qaramlikning kognitiv samaradorlikka salbiy ta'siri 601
Turamov Muhammadzohid Rustamjon o'g'li

OTM talabalarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalash asosida ilmiy tadqiqot ishlariga yo'naltirishning zamonaviy metodlari 605
Sobirov Zahriddin Sadriddinovich

Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarda kiryativlikni rivojlantirish 609
Qo'chqarov Mirzavali Qo'zibayevich

Maktabgacha ta'lim muassasalari tarbiyalanuvchilarining axloqiy tarbiyasini shakllantirish 613
Yaqubova Dinora Bahodirovna

Zamonaviy ta'lim tizimida AR (Augmented Reality) texnologiyalarining qo'llanilishi 617
Abdumo'minov Burxonjon Sunnatillo o'g'li

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

The Role of Psychological Support in the Formation of Students' Socio-Emotional Competence in Preschool Education 622
Kamoldinova Diyora Jaloliddin qizi

Raqamli ta'lim muhitida o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish metodikasi 626
Xudoynazarova Moxira Xakimovna

Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarda tanqidiy fikrlash qobiliyatini metodlar orqali rivojlantirish 629
Ro'zmetov Ravshan Sharipbayevich

Bo'lajak tarbiyachilarda muloqot madaniyatini tarbiyalash 633
Uljayeva Sevara Abdirazzoqovna

Kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan zamonaviy darsliklar tuzilishi va mazmuni 638
Po'latova Marjona Inomjon qizi

STEAM ta'lim texnologiyasini maktabgacha ta'limida qo'llash bo'yicha xorijiy tajribalar 643
Saidova Nigora Olimovna, Pirmatova Zaynabxon Elmurod qizi

Raqamli texnologiyalar vositasida bo'lajak tarbiyachilarning pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirish 646
Ergasheva Sunbula Baxtiyor qizi

O'quvchilarda ijtimoiy tarmoqlarga qaramlikning shakllanishi va uning dolzarb muammolari 650
Gapparova Mastona Safaraliyevna

Adabiyot darslarini o'qitishda 5E modelidan foydalanish 654
Abdiraupova Zarnigor Abdinabi qizi

Oliy ta'limda kompetensiyaga asoslangan o'qitish modellari 657
Ernazarov Alisher Ergashovich, Chinqulova Gulmehra

Traditional Techniques and Modern Approaches in the Production of National Costumes 665
Jabborova Dilshoda Xolmamat qizi

Pedagogik platformalar va kognitiv-didaktik yondashuvlar integratsiyasi yordamida talabalarning kasbiy tayyorgarlik tizimini yangi bosqichga olib chiqish 668
Raxmonov Omadjon Mamasidiq o'g'li

Aqli zaif o'quvchilarda disgrafiyani bartaraf etishda assistiv texnologiyalarning ahamiyati 672
Usmonov Umid Allayorivich

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tayanch hayotiy kompetensiyalarni shakllantirish 676
Adizova Nigora Baxtiyorovna, Akbarova Sarvinoz Sadriddinovna

Tadqiqotchilik kompetentligi pedagogik muammo sifatida 681
Ergashev Nozim Nabiyevich

Teaching Reading to Young Learners: Essential Principles for Primary School Teachers 684
Toshtanova Maftuna Xamidjon qizi

Tarmoq qurilmalari va tizimlarini boshqarish modulini o'qitish orqali o'quvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash 687
Karimova Charos Abduhalim qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarda og'zaki nutq rivojlanishining psixolingvistik asoslari 691
Musayeva Nafisa Kudratovna, Muxammadova Saodat Muzaffar qizi

"Kasbiy ma'naviyat" fani bo'lajak pedagoglarda ma'naviy-axloqiy kompetensiyalarni intensiv rivojlantirish omili 695
Ismoilov Yoqubjon Quchqarboyevich

Yapon tilini o'rgatishda talabalarning gapirish ko'nikmasini rivojlantirish: tamoyillar, bosqichlar va innovatsion usullar 699
Baqoyev Navro'zjon Abdullo o'g'li

Texnologik ta'lim jarayonida ixtirochilik va loyihalashtirish kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari 705
Zokirova Nargiza Akbarjonovna

Bo'lajak pedagoglarda kasbiy kompetentlikni shakllantirishning psixologik asoslari 710
Eshnazarova Farida Jo'raqulovna

Ta'lim islohotlari sharoitida genderga yo'naltirilgan ta'limni tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari 714
Yaxyayeva Sojida Abduraximovna

Ko'rsatish olmoshlarining vazifaviy uslublarda qo'llanilishi 718
Berdiyeva Malika

Nazorat turlari orqali o'quvchilarning savodxonlik kompensatsiyasini shakllantirish 721
Xoldarova Irodaxon Valijonovna, Jo'rayeva Shodiya Kenjaali qizi

Zamonaviy boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilish sharoitida o'quvchilarda lug'atlar bilan ishlash kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi 726
Buvajonova Mohiraxon Usmonali qizi

Boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilishning asosiy yo'nalishlari: innovatsion taraqqiyot, metodik yangiliklar va istiqbollari 731
Nazarova Mohigul Akmalovna

Maktab va pedagogika institutlari o'rtasida amaliyotga yo'naltirilgan dual ta'lim modelini takomillashtirish: muammolar va yechimlar 736
Arabova Muxiba Bazarovna

Помощь советского государства в подготовке кадров для арабских государств 740
Хомидова Камола

Место Узбекистана в развитии культурной сферы Советского союза во второй половине XX века .. 744
Бекназаров Собиржон

Toshkent xalqaro kinofestivallarining Arab davlatlari va Afrika mamlakatlari kinosan'atida tutgan o'rni 748
Sharifov Shoxjaxon To'lqinjon o'g'li

Ekonometrika fanini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy asoslari va istiqbollari 752
Bobonorova Qundizxan Quralbay qizi

O'quvchi faolligini oshirishda jadid maktablari tajribasi va faol ta'lim metodlarining integrativ qo'llanilishi .. 759
Bobonazarov Orif Abrayqulovich

Влияние гендерной лингвистики на развитие психолингвистических исследований в Узбекистане .. 764
Мусаева Елена Казимовна

Psixik rivojlanishni tashxislashda psixofiziologik usullardan foydalanish samaradorligi 767
Sh. L. Rahmonova

Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish 770
Saidova Dilbar Erkinovna

Ingliz tili o'qitishda integrativ (CLIL) texnologiyasining boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun mos modellarini ishlab chiqish 773
Xakimova Xosiyat Jurayevna

Rivojlangan mamlakatlar ta'lim tizimida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda sun'iy intellektdan foydalanish usullari 776
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna, Odiljonova Shoxsanam Abdug'appor qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida jismoniy sifatlarni rivojlantirishda innovatsion o'yin metodlarining ahamiyati 785
Ikromov Ilxom Muxamadraximovich

Tabiat tasvirining adabiy janrlarga ko'ra o'ziga xosliklari 790
Fozilova Mohigul Farxodovna

Методические подходы к развитию прагматической компетентности старшеклассников на основе чтения аутентичных материалов 794
Исаматдинова Машхура Икромжон кизи

O'zbek tilida "zahar" konseptining leksik-semantik va pragmatik xususiyatlari 799
Shokirov Sherali Ibrohimovich, Baxramov Xabibillo Sadikovich

Integrativ modulli o'qitish tizimi samaradorligining miqdoriy va sifat tahlili 803
Nurmanova Nazira

Sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirishda STEAM ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning ahamiyati 807
Toshova Shaxnoza Tojinorovna

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining boshlang'ich sinf o'quvchilariga harakatga doir masalalarni klaster metodida o'rgatish 811
Badalov Dilmurod Abdixalilovich

Ona tili darslarida o'quv lug'atlaridan foydalanishning o'quvchilarning og'zaki nutq kompetensiyasini rivojlantirishdagi didaktik asoslari 817
Ahmedova Adiba Ulug'bek qizi

Philosophical Aspects and Analysis of the Regularities of the Formation of Geo-Economic Thinking 822
Ubaydullayev Islomjon Abdullayevich

Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini sun'iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanishga tayyorlashning pedagogik asoslari 826
Xudayqulova Fazilat Bo'riyevna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Boshlang'ich ta'lim va tarbiya jarayonida o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishda ommaviy axborot vositalarining (Media/Mass Communication) roli 831
Bo'ronova Dilrabo Ne'matullayevna

Inkluziv maktab sharoitida kichik maktab yoshidagi bolalarda ijtimoiy-perseptiv tajribani shakllantirish 835
Karimova Zulfiya Abduraxmanovna

TEACCH konsepsiyasi – autizm va kommunikativ buzilishlari bo'lgan bolalarni davolash va o'qitish dasturi 839
Murodova Sarvigul Raxim qizi

Модернизация кадровой политики дошкольных учреждений через инновационные мониторинговые механизмы 843
Ким Нигора Каримовна

Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining metodik kompetentligini ergonomik yondashuv asosida rivojlantirish 847
Usmonova Xafiza

Pedagogik improvizatsiya asosida talabalar o'quv faoliyatini rivojlantirishning pedagogik strategiyalari 852
Ergasheva Muhayyoxon G'anijonovna

Talabalar orasida ilmiy-pedagogik tadqiqotlarni tashkil etish va o'tkazish 857
Nurmatova Madina Odiljon qizi, Qo'shoqova Farangiz Azizbek qizi

O'quvchi-yoshlarni oilaga nisbatan ma'naviy-axloqiy va qadriyatli munosabatlarga tayyorlash – ijtimoiy-pedagogik zaruriyat sifatida 861
Xaydarov Oxunjon Murodjonovich

Talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda mustaqil ta'limning ilmiy-metodik ahamiyati 866
B. Normamatova

Talabalarda pedagogik e'tiqodni shakllantirishning variativ modeli va uning asosiy komponentlari 869
Bahranova Hulkar Bahran qizi

Konvensial yondashuv asosida talabalarni mustaqil ta'lim olish samaradorligining didaktik imkoniyatlarini rivojlantirish 872
Berdiyev Bahodir Ravshanovich

Kontekstli yondashuvga asoslangan o'quv-ijodiy faoliyatning turlari 875
Botirova Zilola Nodirovna

Raqamli texnologiyalar vositasida bo'lajak tarbiyachilarning pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirish 878
Ergasheva Sunbula Baxtiyor qizi

Boshlang'ich sinflarida ta'lim o'quvchilarga sonlar haqida ma'lumot berish 882
Hakimova Zulfizar Umrzoq qizi

Biologiya ta'limida elektron ta'lim (E-Learning) va aralash ta'lim (Blended Learning) texnologiyalarining samaradorligini tahlil qilish 886
Kozimov Akbarjon A'zamjon o'g'li

Alisher Navoiy asarlarida ma'naviy-axloqiy tarbiyaga oid fikrlari tahlili 891
M. Ibragimova

Integratsiyalashgan dars ta'limiy faoliyat samaradaorligini ta'minlovchi muhim omil sifatida 894
Mahmatqulova Xosiyat Bobomurod qizi

Tarbiyalanuvchilarni xalq og'zaki ijodi namunalari asosida ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning mazmunini ochib berish 897
Murodillayeva Durdona Dilmurodovna

Sun'iy intellekt davrida bolalar adabiyoti: raqamli qahramonlar, interaktiv ertaklar va bolaning ijodiy tafakkuri rivoji 900
Normurodova Nigora Abdusattorovna, Sharipova Iroda Rashid qizi

Qadimgi va o'rta asr mutafakkirlarining matematika fanining shakllanishi va rivojlanishidagi o'rni 903
Quvvatova Ozoda Gulbek qizi

Shaxs xolistik rivojlanishi – psixologik-pedagogik muammo sifatida 906
Rashidova Xurriyat Sulaymonova

Bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirishning psixologik-pedagogik asoslari 908
Ravshanova Kamola Toxirovna

Matematikaga rivojiga ulkan hissa qo'shgan olimlar 911
To'rayeva Kamola Vosidjon qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Umumiy o'rta ta'limda mexanika masalalarini yechish metodikasi va o'qitish jarayonining didaktik asoslari 914
Toxirova Maxfuzaxon Otaqo'ziyevna

Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachi-pedagogalarining kasbiy-axloqiy kompetentligini rivojlantirish 916
Xabibullayeva Sayyoraxon Maxamadali qizi

TRIZ va kreativ pedagogika: boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirish 919
Ortiqova Zulfiya Nurmaxammatovna, Fayzullayeva Nazokat Uchqunovna

Maktab ta'limi uchun mobil ilova yaratishda MIT APP inventor platformasidan foydalanish 922
Tangirov Xurram Ergashevich, Xo'jamqulova Dilso'z Bahodir qizi

Pedagogical Methods for Improving Students' Creative Thinking as they Learn 927
Akhmedov Alisher Astanovich, Yarmuhamedov Nabijon

Implementation Outcomes and Development Prospects of the Social And Legal Club in the Secondary Vocational Education System as a Tool for Delivering Social Services 932
Makhmudova Ugiloy Baxtiyarovna

Educational Physics Experiments: Methods and Didactic Strategies for Developing Critical Thinking in Students 935
Chakkanov Fakxriddin Xusanovich

Current Research and Suggestions on The Impact of Physical Activity on Adolescents' Mental Health 938
Irgashev Shokhrukh Khasanovich

Maktabgacha ta'lim tashkilotida tarbiyachi shaxsiga qo'yiladigan zamonaviy pedagogik talablar 941
Gaziyeva Nigora shamsiddinovna, Abdiraxmonova Nilufar Muxiddinovna

Eshituv va fonematik idrokni rivojlantirishda neyropsixologik o'yin usullari 945
Lutfullayeva Sadoqat Muzaffar qizi, Axmedova Zuxra Mirzabekovna

Metodlarning turlari va nazariy asoslari 948
Murodova Durdona Rayimjon qizi, Ashurova Hulkaroy Ma'rufjon qizi

Bo'lajak biologiya o'qituvchilarining tizimli tafakkurini rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash samaradorligini aniqlash: pedagogik tajriba-sinov natijalari va matematik-statistik tahlil 952
Mustafaqulova Dildora Ismatullayevna

Raqamli texnologiya ta'limga imkoniyatmi yoki xavf? 960
Otanazarova Mehriniso Abdusharif qizi

Zamonaviy sharoitlarda ma'naviy-ma'rifiy ishlarni olib borish uslubiyoti va unga qo'yilayotgan talablar 963
Ortiqova Nargiza Akramovna, Suvonqulova Muxabbat Otamurot qizi

Interactive Grammar Learning Methods and their Significance for Non-Philological Education Students 969
Almatova Umida Islomovna

Berilganlar bazasi konsepsiyalarining evolyutsiyasi va zamonaviy rivojlanish bosqichlari 975
Nosirova Shohista Elmurodovna

Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda milliy g'urur hissini shakllantirishda tarbiyachining pedagogik ahamiyati 980
Kadirova Shaxnoza Xudoyberdiyevna

Autentik matnlar orqali o'quvchilarda o'qishga motivatsiya shakllantirish 987
Usmonova Gulhumor Qo'ldashboy qizi

Zamonaviy ta'lim tizimida "Aralash ta'lim (Blended Learning)" texnologiyasining joriy etilishi 991
Sh. D. Ablakulov

Ko'paytirish amalini o'rgatishga zamonaviy yondashuv (suv vositasida) 995
Ismoilov Bobur Toxirovich

WEB dasturlash fanining ahamiyati va rivojlanish tendensiyalari 1000
Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Abdullayev Javohirbek Zokirjon o'g'li

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarida metakognitiv kompetentlikni rivojlantirishning nazariy-metodik xususiyatlari 1005
Sattorova Go'zalxon Mamadaminovna

Reflective Technologies of Development of Sanogen Thinking in Students 1010
Ismailov Murodulla Kahramonovich

Tinglab tushunish ko'nikmasini rivojlantiruvchi o'quv topshiriqlarini takomillashtirishning pedagogik-psixologik asoslari 1014
Avazova Farangiz Ixtiyor qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Surxon adabiy maktabi: Usmon Azim va Shafoat Rahmatulla Termiziy ijodi 1022
Xolboyeva Dilafruz Xayrulla qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy mazmundagi masalalar asosida ijodiy fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish 1026
Ahmadjonova Intizor Iqboljon qizi, Dehqonova Mahliyo Shuhrat qizi

Tarbiyalanuvchilarda miqdor va son tushunchalariga doir ta'limiy o'yin faoliyatlari jarayonida ixtiyoriy diqqatini shakllantirish 1030
Quysinova Shahlo Nasim qizi

Alaliyali bolalar bilan logopedik ishning tizimli yondashuvi 1035
Irkinova Irodaxon Temirovna

Raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilarni eshitish va talaffuzga paralel ravishda rivojlantirish: integratsiyalashgan yondashuv 1040
Raximova Mahliyo Xasanboy qizi

Gender xususiyatlarning ijtimoiy shartlangan ko'rinishlari 1043
Yulduzxon Mirzaaxmedova

Oliy ta'limda muhandislik fizikasi fanini o'qitishning didaktik imkoniyatlarini takomillashtirish 1047
Butayeva Nargiza Buriboyovna

Bo'lajak o'qituvchilarning kreativ kompetentligini integrativ yondashuv asosida shakllantirish modeli 1051
Askarova Zilolaxon Nurmuhamadovna

Sun'iy intellekt asosida ta'limni individuallashtirishning pedagogik asoslari 1055
Abdullayev Alibek Qodiraliyevich, Toxirova Muattarxon Isroil qizi

Matematik fizika tenglamalari fanini o'qitishda yuqori tartibli differensial tenglamalar bo'limining o'rni va ahamiyati 1060
Murzambetova Mexriban Begdullayevna

Boshlang'ich sinf o'quvchilari tarbiyasida ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etish metodikasi 1064
Fayziyeva Madinabonu Sohibjon qizi

O'tkir Hoshimovning realistik xarakter yaratish mahorati 1070
Nortojiyev Muxammad

Bolalar adabiyoti asarlarini tahlil qilishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning imkoniyatlari 1073
Xujamqulova Iroda Faxriddinovna

O'quv jarayoni ishtirokchilari o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning bolalarda bilish faolligini rivojlantirishdagi ahamiyati 1078
Achilov Obid Muzrobovich

Maktab o'quvchilarida mustaqil ta'limni tashkil etish, o'tkazish va baholash metodikasi 1083
Musayeva Gulnoza Yo'ldosh qizi

Bo'lg'usi pedagoglarda estetik kompetensiyani rivojlantirish pedagogik muammo sifatida 1087
Bozorova O'g'iloy Komilovna

"Teskari teorema" innovatsion pedagogik texnologiyasi 1093
Yandasheva Sevara Ne'matjonovna

Technologies for Forming Students' Communicative Competence Based on Interdisciplinary Integration 1096
Umida Eshmirzayevna Mamatkulova

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirishda elementar matematikaning o'rni 1101
Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li, Badridinov Nusratbek Xusniddin o'g'li

Zamonaviy muhandisni tayyorlash texnologiyasi – kasbiy kompetentlikni shakllantirish imperativi sifatida 1105
Axmedova Aziza Shokir qizi

Yengil atletika sportchilarida yadro itqitish harakati biomexanik ko'rsatkichlarining texnik samaradorlikka ta'siri 1110
Djabbarov Axror Islomovich

Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining sun'iy intellektdan foydalanish kompetensiyasini shakllantirish 1114
Artikova Nargiz Shuxratovna

O'quvchilarni tayanch hayotiy kompetensiyalar orqali iqtisodiy bilimlarini shakllantirish 1118
Adizova Nigora Baxtiyorovna, Sayfullayeva Dilnoza Amrullayevna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishda interfaol ta'lim metodlarining pedagogik samaradorligi 1123
Ortiqova Zulfiya Nurmaxamatovna, Oripova Shaxzodaxon Otamurod qizi

Integrativ yondashuv asosida bo'lajak pedagoglarni ma'naviy tarbiya faoliyatiga tayyorlashning pedagogik mexanizmlari 1127
Rahmatjonzoda Ahrorjon Ahmad o'g'li

Ta'lim transformatsiyasi sharoitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish pedagogik muammo sifatida 1130
Beknazarova Muxlisa O'tkir qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda oila va maktab hamkorligi 1135
Mamadaliyeva Gavxarxon Asiljonovna

Pedagogik amaliyotda pedagogik mahoratni rivojlantirishning nazariy–amaliy asoslari 1139
Yunusova Feruza Maxamadolim qizi

O'quvchilarda milliy xarakter xususiyatlarini rivojlantirishning pedagogik aspektlari 1143
Hasanova Gulmira Hoshimjanovna

Maktab yoshidagi o'quvchilarga she'riy asarlarni o'qitishga doir ayrim metodlar (O. Matjonning "Orolga yordam" she'ri asosida) 1147
Alxiyeva Sitora Raximqul qizi

Sport travmalaridan keyingi reabilitatsiyada jismoniy tarbiya vositalaridan foydalanishning nazariy va amaliy asoslari 1150
Begimqulov Oltiboy Jo'rayevich

Demografik vaziyatning mohiyati va tarkibi 1155
Bomurodov Sanjar Bekmurodovich

Problems of Developing the Terminology System of the Uzbek Language 1159
Dilnoza Yuldasheva Bekmurodovna

Tarbiya darslarida guruh va jamoaviy o'yinlar orqali muloqot madaniyatini shakllantirish 1163
Menlibayeva Azima Oralbayevna

Raqamlashtirilgan ta'limda talabalarni tanqidiy fikrlash asosida kommunikativ kompetentligini rivojlantirish texnologiyalari 1166
Nuritdinova Xurshida Narpulatovna

Raqamli ta'lim vositalarining boshlang'ich ta'limdagi afzalliklari 1169
Sattorova Mohira

The Importance of Teaching Physics Through Modern Educational Trends 1172
Sharofutdinov Ikboljon Usmonjon ugli

Maktabgacha ta'lim pedagoglarining kasbiy rivojlanishida gender rollar nazariyasining amaliy ahamiyati 1176
Tolipova Noilaxon Nodir qizi

Interfaol metodlar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida kitobxonlik madaniyatini shakllantirish 1183
Umida Bovanova Abduvahabovna, Bo'riboyeva Navbahor Faxriddinov

Zamonaviy ilg'or xorijiy tajribalar asosida qon aylanish tizimi mavzusini o'qitishning innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari 1186
Xaqberdiyeva Sh. T.

Ingliz tili darslarida kreativlikni oshirishda kuzatiladigan muammolar va ularni yechishga doir pedagogik yondashuvlar 1190
Yusupov Lutfullo Sayitturayevich

Informatika fanini o'qitishda qo'llaniladigan innovatsion ta'lim texnologiyalari ("Axborotlarni kodlash" mavzusi misolida) 1194
Temirova Gulbahor G'ulomovna, Yusupova Nodira Nurdinovna

Boshlang'ich ta'limda o'quv veb-saytlari orqali til kompetentligini rivojantirish 1201
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Muxammadjonova Diyorabonu Muzaffarjon qizi

Innovatsion ta'lim sharoitida "maktabgacha ta'limda menejment" fanini o'qitishning didaktik imkoniyatlari 1204
Astanakulova Manzura Buribayevna

Milliy qadriyatlar vositasida o'quvchilarni chet tili o'rganish qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi 1209
Toshturdiyeva Xurshida Erkinovna, Elmurodova Dildora Erkinovna

Talabalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirishda individual yondashuvning nazariy asoslari 1212
Islomov Eldor Yusupovich

Pedagogik jarayon subyektlarining intellektual imkoniyatlarini diagnostik o'rganish va korreksiyalash metodikasini takomillashtirish 1215
Sattorova Malikaxon Abdug'affor qizi

Языковые изменения в русском языке XXI века: исследование новых слов, сленга, интернет-коммуникации, влияния англицизмов и глобализации на современный русский язык 1220
Марупова Дилфуза Давроновна

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Ta'lim jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarni mantiqiy fikrlashga o'rgatish 1226
Adizova Nigora Baxtiyorovna, Bahodirova Mohinur Azamat qizi

Buxoro xonlariga pir bo'lgan Dahbediylar 1231
Kandaxarov Anvarjon Xasanovich

Formativ baholash natijalaridan ta'lim sifatini yaxshilashda foydalanish 1236
Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Jabborova Dilshoda Xolmamat qizi

Современные тенденции развития в подготовке юных волейболистов с использованием инновационных технологий 1239
Имомов Сирожиддин Илхомович

Современное развитие гандбола, основы технико-тактической подготовки и методика обучения в кружках 1244
Оринов Облақул Жумаевич

Теоретико-методические основы баскетбола и современные тенденции его развития 1248
Ачилов Ойбек Хакимович

O'zbekistonda ekoturizmni rivojlantirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanishi: holat, muammolar va rivojlanish istiqbollari 1252
Berdiyorov Baxtiyor Sodiqovich, Raximjonova Maxliyoxon Zokirjon qizi

Sun'iy intellekt asosida talabalarning dasturlash kompetensiyalarini rivojlantirish 1257
Saidov Usmon Bahron o'g'li

Современные методы устранения заикания у подростков 1260
Абдухалимова Муниса Абдурашид кизи

O'quvchilarda innovatsion yondashuv orqali ma'naviy-axloqiy tarbiya berishning o'ziga xos xususiyatlari 1264
Xamidova Shaxnoza Nuraliyevna

Iqtidorli futbolchilarni tanlab olishning nazariy asoslari 1268
Salayev Taxirbek Kamiljanovich, Atajanov Adilbek Yuldashevich

Sun'iy intellektning talabalarda analitik fikrlashga ta'siri 1274
Abduhakimova Muslima Bahodir qizi

Raqamli interpretatsiya: vizual tahlil kompetensiyasini rivojlantirishda immersiv texnologiya va kognitiv yuklanishni optimallashtirish 1277
Anvarxo'jayeva Dilinur Otabek qizi

Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining sun'iy intellektdan foydalanish kompetensiyasini shakllantirish 1282
Artikova Nargiz Shuxratovna

Ekologik turizmning tabiatga ma'naviy-estetik munosabatni rivojlantirish imkoniyatlari 1286
Aymatov A. Q., Turayeva Dildora Shuhratovna

O'quvchilarda milliy tuyg'ularni shakllantirishning ilmiy-pedagogik asoslari 1289
Begmatova Nasiba Safarbayevna

Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda duduqlanishni korreksiyalashning pedagogik texnologiyasi 1293
Boxodirova Gulasalxon Ibroximovna

Jismoniy tarbiya va sog'lomlashtirish mashg'ulotlarida lotin va yunon terminlarining o'rni 1296
Burxonova Guyoxon Gulomovna

Ta'lim jarayonlarida sinergetik kompetensiyalash orqali integrativ yondashuvni amalga oshirish 1300
Haqberdiyev Baxtiyor Rustamovich

Montessori metodikasining tarixi, tamoyillari va ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'qitishdagi o'ziga xos usullari 1304
Jo'raqulova Gulruh Murot qizi

Bo'lajak o'qituvchilarning ijtimoiy-pedagogik kompetentligini rivojlantirish holati va muammolari 1307
Karimov Ravshanbek Rizomatovich

Methodology for the Integrative Development of Students' Educational and Creative Activities in Teaching Fine Arts 1312
Kurbanova Shohsanam Bakhodirjon kizi

Kurash sport turining jismoniy tarbiya tizimida tutgan o'rni va uning rivojlanish omiillari 1315
Mamadova Feruzaxon Mirzaaxmad qizi, Akbarova Nasibaxon Abdumalik qizi

Kurash sport turining texnik-taktik rivojlanishi va uning jismoniy tarbiyadagi pedagogik ahamiyati 1319
Mamadova Feruzaxon Mirzaaxmad qizi, Eminjonova Zahro Dilmurodjon qizi

Bo'lajak tarbiyachilarning intellektual qobiliyatini falsafiy bilimlar asosida rivojlantirish shakllari 1323
Mamatqulova Shaxnoza O'ktam qizi

Using Debate, Role-Play, and Drama as Tools for Developing Oral Skills in English 1326
Menglibekov Reypnazar Mukhammetkarim-uli

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarida supervayzerlik qobiliyatlarini rivojlantirishning psixologik determinantlari 1329
Mirzayeva Muhayyo Ruziyevna

Methodology for Developing Patriotic Education in Students Through Ideas of National Heroism 1334
Nomanova Ma'rifat Abdillayevna

Shaxsda kasbiy tafakkur namoyon bo'lishining psixologik mexanizmlari 1337
Olimova Fotima Botirovna

Interaktiv ta'lim muhitida talabalarning badiiy-kompozitsion didini shakllantirish pedagogik mexanizmlari (rangtasvir fani misolida) 1341
Omonqulova Dildora Xusniddin qizi

Triz va kreativ pedagogika: boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirish 1348
Ortiqova Zulfiya Nurmaxamatovna, Fayzullayeva Nazokat Uchqunovna

O'quvchilarni o'zbek xalq og'zaki ijodi namunalari vositasida vatanparvarlik ruhida tarbiyalash jarayonlarini takomillashtirish 1351
Qodirqulov Nodirbek Hamroqul o'g'li

Bo'lajak muhandislarning loyihalash-konstruktorlik ko'nikmasini rivojlantirishning muhim yo'nalishlari (muhandislik ta'lim yo'nalishlari misolida) 1355
Salomov Ilhom Salimovich

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini PIRLS tizimi asosida baholashga o'rgatish 1359
Samidjonova Muxabbat Xoliqjonovna

"Nurli maskan" ixtisoslashtirilgan ta'lim muassasalarida aniq va tabiiy fanlarni integrativ o'qitishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyat sifatida 1362
Sobirova Mashxura Ubaydullayevna

Sun'iy intellekt va simulyatsion o'yinlardan foydalanib iqtisodiy tafakkurni shakllantirish metodikasi 1365
Sodiqova Nigora Turayevna

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida virtual texnologiyalar vositasida axborot kompetentligini rivojlantirish tizimi 1368
Suvonqulova Aziza Abdurazzoq qizi

Rahbarlarning psixologik farovonligi: oila–kasb muvozanati, oilaviy munosabat va kasbiy qoniqishning o'zaro ta'sir mexanizmlari 1371
Teshayev Sobit Sodik o'g'li

Tibbiy ta'limda refleksiv ko'nikmalar: O'zbekiston va dunyo tajribasi 1374
Toshmatova Moxizatxon Inomidin qizi

Boshlang'ich tayyorganlik bosqichidagi yosh voleybolchilarning mashg'ulot jarayonini texnik va taktik nazorat qilish metodikasi 1377
Xakimov Saydullo Tulanboyevich

Kadrlarni boshqarishda strategik va tezkor qarorlar uyg'unligini ta'minlashning tashkiliy-boshqaruv asoslari 1380
D. A. Xodjimatova

Jismoniy imkoniyatlari cheklangan yoshlar uchun sport va jismoniy faollikning ahamiyati 1385
Zafar Xudaykulov

Raqamli texnologiyalar va innovatsion metodlar asosida ta'lim samaradorligini oshirish 1388
Yusupova Munisa

Texnologik ta'lim jarayonida ixtirochilik va loyihalashtirish kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari 1391
Zokirova Nargiza Akbarjonovna

Til kompetentligining kognitiv tilshunoslik bilan aloqasi boshlang'ich sinflar misolida 1395
Zokirova Sohiba Muhtoraliyevna, Madazimova Muxlisa Abdurashid qizi

Структура и основные характеристики креативности личности студентов педагогических вузов 1398
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна

Emotsional intelektni rivojlantirishning nazariy asoslari 1403
Yarmatov Raxmboy Baxramovich

Maktabgacha ta'limda STEAM texnologiyasini joriy qilish orqali samaradorlikka erishish 1409
Bolibekov Alisher Abdusalomovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Muloqot madaniyati asosida liderlik fazilatlarini shakllantirishning samarali usullari 1412
Djumayeva Dildora Isroilovna

Kompetentlik tushunchasi: o'qituvchilarning kasbiy kompetentligiga qo'yiladigan zamonaviy talablar. O'qituvchining shaxsiy va kasbiy sifatlari..... 1416
Hayitboyeva Nilufar G'anijonovna

Tilshunoslikda lingvopoetikaning o'rganilishi 1421
Maxammatova Feruza Olimovna

O'zbekistonda virtual muzeylar va ularning tarbiyaviy imkoniyatlari..... 1424
Voxidova Norposhshaxon Xabibullayevna, Yusupova Mohinur Ulug'bekovna

Xalqaro ta'lim tajribasi asosida o'quvchilarda tafakkur erkinligini shakllantirishning zamonaviy yondashuvlari 1434
Maxammatova Ma'muraxon Jalilovna

Tarbiya fanini o'qitish jarayonida talabalarda pedagogik taksonomiya ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi..... 1438
Turdiyeva Shoxidaxon Anvardjanovna

Tibbiyot texnikumi talabalari klinik tafakkurini shakllantirishning nazariy asoslari: konseptual yondashuvlar va ilmiy talqinlar 1443
Axmedov Marifxan Mamatxanovich

Valeologik tamoyillarning maktabgacha ta'lim tizimidagi ahamiyati..... 1448
Begmatova M. T.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida jonli va jonsiz tabiat haqidagi bilimlarni shakllantirish..... 1452
Umbarova Nasiba Xolboy qizi

Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda fuqarolik kompetensiyasi dolzarb pedagogik muammo sifatida..... 1456
Djumaqulov Shuxrat Baxodirovich

Oilada ota-ona va bola munosabatlaridagi pedagogik-psixologik omillar..... 1460
Exsonova Feruza Turdixo'jayevna

Педагогико-психологические аспекты формирования социокультурной компетентности будущих учителей средствами музейной педагогики 1464
Marayimova Kibriyoxon Islomjon qizi

Serebral falaj(bsf)tashxisli bolalarda respirator-nutq mexanizmlarining buzilishi va korreksion yondashuvlar..... 1469
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi

Milliy harakatli o'yinlar talaba yoshlar tarbiyasida rivojlanishining zamonaviy roli va ahamiyati 1473
Mirzayev Dilshod Khamidovich

O'smir qizlarda deviant xulqni profilaktika qilish 1477
Mo'minova Dilrabo Murodillayevna

Arab tilshunosligida ma'no, tuzilma va bayon nazariyasining shakllanishi Sakkokiy qarashlari asosida tahlil..... 1481
Abdullayev Olimjon

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbar kadrlarining moliyaviy savodxonligini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari..... 1487
Yuldasheva Munisa Ibrohimovna

Xorijiy tillarni o'qitishda ijtimoiy-madaniy kompetensiya 1492
Yormatova Gulnoz Qayumovna

Developing Imagination and Narrative Thinking in Young Learners Through English Storytelling Activities..... 1497
Madjitova Oyshakhon Mukhammadganiyevna, Anvarova Muslima

Effectiveness of Online Resources in Teaching Professional Vocabulary to Philology Students 1508
Yusupova Zarrina

Modern Automotive Lexicon: Formation Processes, Semantic Fields, and Functional Usage 1511
Yuldasheva Mastona Muxubillayevna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etishda "Atrof va men" metodikasidan foydalanish 1514
Uralova Nurxon Maxadovna

Chet tili bo'yicha A1, A2, B1 daraja bitiruvchilari tayyorgarligi darajasiga qo'yiladigan talablar (lingvistik kompetensiya) tahlili 1519
Tojiyeva Anora Baxtiyorovna

Гендерных различия прокрастинации 1526
Рахмонова Гузал Жамшидовна

A System of Software that Develops the Intellectual Potential of Students in Teaching Mathematics 1529
Toxirova Malika Muzaffar qizi

O'rta maxsus o'quv yurtlari talabalarida muomala madaniyatini tarbiyalash ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida 1535
Maxkamova Muborak Yusupovna

Maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbar kadrlar zaxirasini shakllantirish mexanizmlarini takomillashtirish 1543
Raximova Zilola Alimbayevna

Ona tili darsliklari ta'limi mazmunini lingvistik ekspertiza qilish metodikasi 1547
Majidova Aziza

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida davlat va jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikni rivojlantirish istiqbollari 1551
Sharipova Gulruxsor Nurkabilovna

Oliy texnika ta'limida mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi qoidalarini o'qitishning innovatsion metodik asoslari 1554
Numonjonov Shoxzodbek Dilshodjon o'g'li

STEAM tamoyillari asosida rivojlantiruvchi muhit yaratish 1558
Umarova Muqaddasxon

Autistik spektr buzilishi: DSM-5 va ICD-11 tasniflari, tadqiqotlar va jamiyatdagi ahamiyati 1562
Tuxtayeva Maxfirat

STEAM texnologiyasi asosida xorijiy til (ingliz tili) o'rgatish 1566
Teshaboyeva Zumradxon

Cultivating Social-Emotional Learning (SEL) in Classrooms 1569
Choriyev Ilxom Kenjayevich

Kutubxona-axborot muassasalarida kadrlar siyosatini amalga oshirishning huquqiy asoslari 1573
Mamatkabilov A. X.

Sun'iy intellekt – speechace dasturi yordamida o'quvchilarning ingliz tilida talaffuz malakasini oshirish 1578
Nabiyeva Shahnoza Alijon qizi

Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi 1583
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi

STEAM ta'limining O'zbekistondagi rivojlanish istiqbollari 1588
Abdukarimova E'zoza Fazliddin qizi, Bayjigitova Dilorom Baxtiyarovna

Oliy ta'lim tizimida jarayonlarning boshqarishning innavatsion texnologiyalari 1592
Uzaqov Nomozali Hamdamovich

Kimyoni o'qitish jarayonida virtual laborotoriyadan foydalanish 1596
Murodova Sitorabonu Bahodir qizi

Raqamli platformalardan foydalanish asosida bo'lajak o'qituvchilarning media ko'nikmalarini shakllantirish 1599
Safarov Feruz Saminjon o'g'li

Qoraqalpoq xalq an'analari vositasida maktab o'quvchilarini an'anaviy tarbiyalash (Bo'zatov tumani maktablari misolida) 1603
Dosjonova Nilufar Rustam qizi

Modern Requirements for a Teacher's Pedagogical Skills in the Context of Digital Transformation in Education 1607
Abira Bakhramova

Kichik maktab yoshdagi nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar shaxslararo munosabatini korreksiyalashda ertak terapiyasidan foydalanish 1613
Nig'matova Nodirabegim Lutfillo qizi

Talabalarni tarbiyaviy faoliyatga tayyorlash jarayonlarida bir qator tarkibiy komponentlarning uyg'un rivoji 1617
Mirzaxo'jayeva Dilrabo To'lqin qizi

O'quv mashg'ulot guruhida musoboqa oldi mashg'ulotlar tuzilishi (badminton misolida) 1621
Ismoilova Fotima Ismoil qizi

Alohida ajratilgan o'quvchilarga ta'lim-tarbiya berish davomida ularning ijtimoiy-emotsional kompetentligini rivojlantirish zaruriy omil ekanligi to'g'risida 1626
Qozoqboyeva Xanifaxon Shavkatjon qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Methodological Foundations for Shaping the Creative Activity of Younger Pupils in Solving Mathematical Problems 1630
Dzhurakulova Adolat Khalmuratovna

Jadidlar merosi asosida bo'lajak o'qituvchilarning ma'naviy dunyoqarashini faollashtirish metodini takomillashtirish 1638
Bekchanova Ozoda Otajon qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqil ta'lim ko'nikmalarini shakllantirish orqali o'quv motivatsiyasini rivojlantirish 1641
Alibayeva Dildora Raxmatilla qizi

Maktabgacha ta'limda steam texnologiyasini joriy qilish orqali samaradorlikka erishish 1644
Bolibekov Alisher Abdusalomovich

Muloqot madaniyati asosida liderlik fazilatlarini shakllantirishning samarali usullari 1647
Djumayeva Dildora Isroilovna

Kompetentlik tushunchasi: o'qituvchilarning kasbiy kompetentligiga qo'yiladigan zamonaviy talablar. O'qituvchining shaxsiy va kasbiy sifatlari 1650
Hayitboyeva Nilufar G'anijonovna

Emotional Burnout of Teachers as a Factor Influencing Professional Activities 1655
Kamilova Nadira Gayratovna, Abdullaeva Nelufar Karimjanovna

Методика развития профессионально-речевых компетенций будущих специалистов 1663
Комилова Мукаррам Кобилжоновна

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ fikrlashni shakllantirishning pedagogik asoslari va samarali metodlari 1666
Koziyeva Fazilat

Tilshunoslikda lingvopoetikaning o'rganilishi 1671
Maxammatova Feruza Olimovna

Deviant xulq-atvor shakllanishining nazariy va eksperimental tadqiqotlar tahlili 1674
Xolmurotova Shoxista Mirzaliyevna

IJF yangi qoidalarining dzyudochilar texnik arsenaliga ta'siri: 2020 va 2024-yilgi olimpiadalar qiyosiy tahlili 1677
A. T. Saydullayev

Системный подход к внедрению мультилингвальных методов: разработка структурно-функциональной модели в педагогическом вузе 1681
Жумамуратова Юлдуз Бахтияровна

Odil Yoqubovning "Yaxshilik" hikoyasini o'qitishning metodik asoslari 1684
Nigora Botirova

Musiqa asosida tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantrish metodlari 1688
Toshkuziyeva Dilrabo Yusupjanovna

Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligida fortepiano ijro texnikasini takomillashtirishning pedagogik asoslari 1692
Normurodova Lobar Mamasoliyevna

XXI asr raqamli texnologiyalari sharoitida boshlang'ich sinflarda STEM/STEAM texnologiyalari asosida ta'lim jarayonini tashkil etishning pedagogik asoslari 1697
Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi

Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy o'zlikni anglashda motivatsiya va professional kompetensiyalarning shakillanish omillari 1702
To'raxonova Mohinur Abdunazar qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarda tanqidiy fikrlash tushunchasi va uning psixologik-pedagogik asoslari ... 1705
Shomurodova Nozima Baxriddin qizi

Liderlik sifatlari va ularni pedagogik faoliyatda rivojlantirishga doir konseptual yondashuvlar 1708
Mansurova Maftuna Komiljon qizi

Актуальные проблемы олимпийского образования студенческой молодёжи 1712
Мамазиятов Дониербек Бахтиярович

Bo'lajak o'qituvchilarda axborot iste'mol madaniyatini shakllantirishda zamonaviy raqamli vositalarning o'rni 1716
Dadonova Aziza Tulkunovna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarga o'zbek va ingliz tillarini integrativ aloqadorlikda o'rgatish tamoyillari 1720
Mirkasimova Zilola Alisherovna

Bolaning axloqiy intellektini shakllantirishda otaning roli 1724
Qayimova Maftuna Tursunovna

"Ota-ona va oila" konseptining o'zbek paremiologik tizimidagi ifodalanishi (semantik-pragmatik tahlil) 1729
Abdimurodov Doston Dilmurod o'g'li

Методика организации международного сотрудничества на основе кластерного подхода в высших образовательных учреждениях 1735
Тиллаев Алишер Хасанович

Masofaviy ta'lim platformalarida o'zlashtirish monitoringi uchun Learning Analytics metodlaridan foydalanish imkoniyatlari 1740
Abdulatipov Muhammadtemur

Kayzen texnologiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilar boshqaruv madaniyatini rivojlantirish 1746
Eshonkulova Shaxnoza Boyto'rayevna

Bo'lajak pedagoglarning uzluksiz amaliyot jarayonida professional mahoratini oshirish usullari va texnologiyalari 1751
Habibullayeva Muxlisaxon Yorqinjon qizi

Er-xotinlar o'rtasidagi nizolarni keltirib chiqaruvchi psixologik omillar 1754
Jalilova S. X.

Innovatsion texnologik yondashuvlar asosida boshlang'ich sinflarda savodxonlik faoliyatini takomillashtirish 1758
Karimjonova Dilnoza Alijanovna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida art-pedagogik mashg'ulotlar yordamida bolalarning kreativ tafakkurini shakllantirishning samarali yo'llari 1761
Qayumova Maftuna Qahhor qizi

Nutqiy kompetensiyani rivojlantirishda uchraydigan muammolar va ularni hal etish 1765
Zokirova Sohiba Muxtaraliyevna, Mamadaliyav Anziratxon Mirzaumar qizi

Формирование этикетного поведения у детей старшей подготовительной группы 1768
Назруллаева Хумора Муродилла кизи

Дистанционное обучение как развивающая и дополняющая форма образования познавательных способности учащихся 6-7 классов (на примере изучения истории Узбекистана) 1772
Sultonova Maxfirat Akramovna

IIV akademik litseyi o'spirin o'quvchilarida kasbiy motivatsiyaning o'ziga xos jihatlari 1775
Jo'rayev Sodiqjon Muxammadinovich

Ota-ona va bola o'rtasidagi emotsional muloqot 1779
Eshemov Abdurahim Ravshan o'g'li

Ixtisoslashgan maktab o'quvchilarining kreativ fikrlash salohiyatini rivojlantirishda kimyoning o'rni 1781
Ahadov Ma'murjon Sharipovich, Djo'rayeva Dildora Ziyadulloyevna

Organization of Students' Independent Learning: Theoretical Foundations and Key Factors 1787
Mamatkulova Kimyokhon Abdujalilovna, Akramova Nilufar Ahmadjonovna

Bolalarda matematik tushunchalarni shakllantirish nazariyasi 1790
Omonova Gulandam Davlatovna, Mamedova Maxfuza Erkinovna

Oliy va professional ta'limda laboratoriya ishlarini sun'iy intellekt yordamida soddalashtirish 1794
Sharopov Farrux Furqat o'g'li

Bo'lajak iqtisodchi mutaxassislarning tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish – pedagogik muammo sifatida 1798
Yaxshimuratova Sevara Rustam qizi

Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli kompetensiya va media savodxonlikni rivojlantirishning asoslari 1803
Yuldasheva Munisa Rashidovna

Kimyo darslarini loyihaviy ta'lim texnologiyasi asosida o'qitish metodikasi 1807
Ahadov Ma'murjon Sharipovich, Karimova Durdona Dilshod qizi

O'zbek tilini o'qitish jarayonida talabalarning kommunikativ kompetentligini rivojlantirishning innovatsion metodik asoslari 1812
Jo'rayeva Turg'unoy Umarjonovna

BO'LAJAK MUSIQA O'QITUVCHILARINING KASBIY TAYYORGARLIGIDA FORTEPIANO IJRO TEXNIKASINI TAKOMILLASHTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Normurodova Lobar Mamasoliyevna
Navoiy davlat universiteti Pedagogika nazariyasi.
Pedagogik ta'limotlat tarixi yo'nalishi tayanch doktoranti

Ilmiy rahbar: Yuldoshev Umid Yuldoshovich
PhD, dotsent

ORCID: 0009-0002-6217-5116

Annotatsiya: Mazkur maqolada fortepiano ijrochiligida texnik mahoratni rivojlantirishning pedagogik asoslari yoritilgan. Texnik mahoratni takomillashtirish jarayonida ijrochining tempi, ritmik aniqligi, dinamik ifoda vositalari hamda tovush sifati muhim ahamiyat kasb etishi ilmiy jihatdan asoslab beriladi. Shuningdek, E. Liberman va G. G. Neygauz kabi mashhur musiqiy pedagoglarning metodik qarashlari tahlil qilinib, ularning ijro texnikasini shakllantirishdagi amaliy ahamiyati ochib beriladi. Maqolada to'g'ri postanovka, ongli mashq, nuqtali usullar va boshqa metodik yondashuvlarning samaradorligi yoritilib, o'quvchi va talabalarda ijro texnikasini samarali rivojlantirishga oid ilmiy-amaliy tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: fortepiano, ijro texnikasi, musiqiy pedagogika, postanovka, ongli mashq, texnik mahorat.

Abstract: This article examines the pedagogical foundations of developing technical mastery in piano performance. It scientifically substantiates the significance of tempo, rhythmic accuracy, dynamic means of expression, and sound quality in the process of improving performance technique. The methodological views of renowned pedagogues such as E. Liberman and G. G. Neuhaus are analyzed, highlighting their practical contribution to the formation of piano performance technique. The article also emphasizes the effectiveness of correct posture, conscious practice, point-based methods, and other pedagogical approaches, offering practical recommendations for students to enhance their technical skills in piano performance.

Key words: piano, performance technique, music pedagogy, posture, conscious practice, technical mastery.

Аннотация: В статье раскрываются педагогические основы развития технического мастерства в фортепианном исполнительстве. Научно обосновывается значимость темпа, ритмической точности, средств динамического выражения и качества звука в процессе совершенствования исполнительской техники. Анализируются методические взгляды известных педагогов – Э. Либермана и Г. Г. Нейгауза, а также показана их практическая значимость в формировании фортепианной исполнительской техники. Особое внимание уделяется правильной постановке, осознанной практике, точечным методам и другим педагогическим подходам, приводятся рекомендации по эффективному развитию технических навыков у студентов.

Ключевые слова: фортепиано, исполнительская техника, музыкальная педагогика, постановка, осознанная практика, техническое мастерство.

KIRISH

Musiqa o'qituvchisi nafaqat bilim beruvchi, balki yoshlarni ma'naviy tarbiyalovchi, ularning badiiy dunyoqarashini shakllantiruvchi yetakchi shaxs bo'lishi lozim. Shu bois bo'lajak musiqa o'qituvchilarini tayyorlashda fortepiano ijro texnikasini rivojlantirish alohida o'rin tutadi. Fortepiano – musiqiy ta'limning asosi bo'lib, ijrochi va pedagog uchun eng muhim vosita sanaladi. Zero, bu cholg'u nafaqat yakka holda, balki vokal va ansambl mashg'ulotlarida ham keng qo'llaniladi.

Bo'lajak musiqa o'qituvchisi o'z faoliyatida bir qator vazifalarni bajarishi muhim hisoblanadi:

- ko'rgazmalilik tamoyili asosida o'quvchilarga musiqa asarlarini fortepianoda ijro etib ko'rsatadi;

- dars jarayonida musiqiy savodxonlikni mustahkamlashda fortepianodan foydalanadi;
- ansambl va xor mashg'ulotlarini boshqarishda, kuylashga hamrohlik qilish jarayonida ushbu cholg'udan keng foydalanadi.

Shu sababdan fortepiano ijro texnikasini egallash darajasi o'qituvchining kasbiy mahoratini belgilovchi muhim mezonlardan biridir. Musiqiy ijrochilik san'atida texnik mahorat muhim o'rin tutadi. Xususan, fortepiano ijrochiligida asarni mukammal ijro etish uchun nafaqat ijodiy talqin, balki texnik jihatdan puxta tayyorgarlik ham zarur. Shu bois musiqiy pedagogika sohasida ijro texnikasini rivojlantirish masalasi doimo dolzarb bo'lib kelmoqda.

Ma'lumki, texnik mukammallikka qisqa muddatda erishib bo'lmaydi. Bu jarayon muntazam mashq, qat'iyat, sabr-toqat va pedagogik yondashuvlarni talab etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Texnik mahorat deganda ijrochining tempi, ritmik aniqligi, dinamik ifoda vositalari va tovush xususiyatlarini mukammal tarzda boshqara olish qobiliyati tushuniladi. Ushbu elementlar uyg'un bo'lgan taqdirdagina asarning badiiy mazmuni to'liq ifodalanadi. Pedagogik tajribada shuni kuzatish mumkinki, ijro texnikasi zaif bo'lgan ijrochi asarni badiiy jihatdan to'laqonli talqin eta olmaydi. Albatta, ijro texnikasini oshirish birdaniga amalga oshmaydi. Buning uchun muayyan vaqt va mehnat talab etiladi.

Shuning uchun ham musiqa pedagogikasida asar ijrochining imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda tanlanishi maqsadga muvofiq bo'lib, ushbu yondashuv tavsiya etiladi. Ana shundagina asarni hech bo'lmaganda mukammallikka yaqin darajada ijro etish imkoniyati yuzaga keladi. Demak, texnik mahoratni namoyon etishda (asar ijrosida) birinchi navbatda to'g'ri asar tanlash nihoyatda muhimdir. Bunda pedagogik jihatdan ijrochining imkoniyatlarini to'g'ri baholay olish lozim.

Fortepiano ijrochiligi texnikasini rivojlantirish murakkab va uzluksiz jarayondir. Bu jarayon ijrochidan mehnat, sabr, intizomni, pedagogdan esa metodik yondashuvlarni to'g'ri tanlashni talab etadi. Texnik mahoratning rivojlanishi nafaqat texnik elementlarning mukammallashuviga, balki asarning badiiy mazmunini chuqur ifoda etish imkoniyatining kengayishiga ham xizmat qiladi. Shu bois musiqiy pedagogika sohasida fortepiano texnikasini takomillashtirish masalasi doimiy ilmiy izlanish va amaliy tajriba talab etuvchi yo'nalish bo'lib qolmoqda.

Fortepiano ijrochiligida texnik mahoratni rivojlantirish masalasida E. Liberman va G. G. Neygauzning ilmiy-adabiy merosi alohida ahamiyatga ega [1]. Liberman texnikani rivojlantirishning boshlang'ich nuqtasi sifatida postanovka va qo'l holatini ko'rsatadi. Neygauz esa ijro jarayonida tovush ifodaviyligini texnik mukammallik bilan uyg'unlashtirish zarurligini ta'kidlaydi.

Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining fortepiano ijrochiligi texnikasini shakllantirish jarayoni psixomotor, musiqiy va pedagogik komponentlarning uyg'unligini talab qiladi. Fortepiano texnikasi murakkab psixomotor faoliyat bo'lib, bunda miya, mushaklar, eshituv idroki va barmoqlar harakati uzviy bog'liqlikda faoliyat yuritadi. Shu sababli mashqlarni ongli ravishda bajarish, ya'ni diqqatni barmoq harakatiga, tovush sifatiga va nota matniga qaratib ishlash texnik o'sishning zaruriy sharti hisoblanadi. Noto'g'ri yoki mexanik mashq qilish esa samaradorlikni sezilarli darajada kamaytiradi. Liberman fortepiano texnikasida ortiqcha mushak zo'riqishlari ijrochilik sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishini alohida ta'kidlaydi [1].

TADQIQOT METADALOGIYASI

Texnik rivojlanishning muhim sharti sifatida mushaklarning erkinligi, harakatlarning aniqligi hamda energiya sarfining minimal bo'lishi ko'rsatiladi. Ushbu tamoyil ijrochining uzoq muddatli mashqlar jarayonida charchamasdan ishlashiga imkon yaratadi. Liberman barmoq texnikasini alohida izolyatsiyada emas, balki qo'l panjasi, bilak, tirsak va yelka harakatlari bilan o'zaro bog'liqlikda rivojlantirish zarurligini ta'kidlaydi. Uning fikriga ko'ra, barmoqlar mustaqilligi faqat mushak kuchi bilan emas, balki harakatlarni markazdan boshqarish va muvofiqlashtirish (koordinatsiya) orqali shakllanadi.

Liberman metodikasida sekin tempda mashq qilish alohida ilmiy ahamiyatga ega. Sekin mashq qilish harakat mexanizmini anglash, eshituv nazoratini kuchaytirish hamda xatolarni ongli ravishda tuzatish uchun asosiy vosita hisoblanadi. Tezlik esa faqat harakatlar avtomatlashtirilgandan so'ng oshirilishi lozim. Liberman nazariyasida texnika maqsad emas, balki vosita sifatida talqin qilinadi. Fortepiano texnikasining yakuniy vazifasi musiqiy obrazni to'liq ochib berish, ijrochining individual talqinini ifodalash hamda badiiy g'oyani tinglovchiga yetkazishdan iborat [2].

G. G. Neygauz texnikani rivojlantirishda quyidagi asosiy tamoyillarni belgilaydi:

1. **Texnika va mazmun birligi.** Texnik mashqlar musiqiy ma'no va ifoda bilan uzviy bog'liq holda o'zlashtirilishi zarur; mexanik mashq qilish ijrochilik sifatini pasaytiradi.

2. **Eshituv nazoratining ustuvorligi.** Har bir texnik harakat ichki va tashqi eshituv orqali nazorat qilinishi, tovush sifati texnikaning asosiy mezoni bo'lishi lozim.

3. **Erkinlik va tabiiylik.** Neygauz ortiqcha mushak zo'riqishini texnik rivojga to'sqinlik qiluvchi omil sifatida baholab, harakatlarning erkin bo'lishini muhim deb hisoblaydi.

Neygauz metodikasi fortepiano texnikasini badiiy tafakkur, eshituv madaniyati va harakat erkinligi bilan uzviy bog'liq holda rivojlantirishni nazarda tutadi. Ushbu yondashuv ijrochining faqat texnik imkoniyatlarini emas, balki uning badiiy yetukligini shakllantirishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Texnik tayyorgarlikni rivojlantirish uzoq muddatli va izchil jarayon bo'lib, u quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi.

Asosiy tayyorgarlik bosqichi – to'g'ri postanovka

Qo'l, barmoq, gavda va oyoqlarning anatomik jihatdan qulay joylashuvi texnik o'sishning poydevorini tashkil etadi [1]. Noto'g'ri postanovka ritmik notekislikka, tovush sifati buzilishiga va mushaklarning tez charchashiga olib keladi. To'g'ri postanovka ijrochi musiqa asbobi bilan endigina tanisha boshlagan, ya'ni boshlang'ich musiqiy ta'limni olayotgan davrda o'rganiladigan jarayondir.

Ammo ayrim hollarda fortepiano cholg'usida ijro etish malakalariga ega bo'lgan talabalarda ham postanovkaning noto'g'ri shakllanganini kuzatish mumkin. Albatta, bu holat tuzatilmasdan turib, ijro texnikasini yaxshilash haqida o'ylash mumkin emas. Chunki noto'g'ri postanovka qancha vaqt mashq qilinmasin, yaxshi natijaga erishishga to'sqinlik qiladi.

Ma'lum darajadagi ijro malakasiga ega bo'lgan ijrochining postanovkasini to'g'rilash biroz qiyin bo'lishi mumkin. Chunki u yillar davomida shu holatda fortepiano chalishga o'rganib qolgan bo'ladi. Biroq o'z ustidan, ya'ni qo'llar, gavda va oyoqlarning to'g'ri holati ustidan qat'iy nazorat olib borish orqali ijobiy natijalarga erishish mumkin. Bunda qo'llarning erkin holatda bo'lishi ham muhim ahamiyatga ega. Qo'llarni qattiq tutib, yelkalarni siqib chalish texnikaning rivojlanmasligiga sabab bo'ladi.

Gavda va qo'llarning klavish ustida erkin harakatlanishiga yordam beruvchi bir qator mashqlar mavjud. Ushbu mashqlarni har kuni 15–20 daqiqa bajarish tana va qo'llarning klavish ustida erkin, zo'riqishsiz harakatlanishiga olib kelishi mumkin. Bunday mashqlarni ijrodan keyin qo'llarda kuchli charchoq sezilganda ham bajarish maqsadga muvofiq.

Texnik malaka bosqichi

Bu bosqichda etyudlar va murakkab mashqlar orqali barmoqlarning klavish ustida erkin harakati, tezkorligi va qo'lning moslashuvchanligi rivojlantiriladi. Barcha pianistlarga ma'lum bo'lganidek, gamma ustida ishlash texnikaning sezilarli darajada o'sishiga sabab bo'ladi.

Gammani turli ko'rinishlarda, ya'ni tabiiy, garmonik, melodik, tersiya, detsima, seksta, akkordlar va arpedjio shakllarida, shuningdek xromatik gammalarni turli usullarda, ikki qo'lning qarama-qarshi yo'nalishida ijro etish lozim. Ijrochining qobiliyatiga qarab gamma ko'rinishlarini bosqichma-bosqich o'rganish maqsadga muvofiq.

Masalan, ilgari tersiya yoki detsima ijro etmagan talaba dastlab bu ko'rinishlarni faqat to'g'ri harakatda ijro etishi tavsiya etiladi. Muayyan vaqt davomida ushbu usullar o'zlashtirilgach, qo'llarning qarama-qarshi harakatlarini qo'llash mumkin.

Gammalarni ravon, tez va sifatli tovushlarda ijro etish uchun mashq jarayonida sekin tempda va turli usullarda ishlash talab etiladi. Demak, birinchi vazifa – sekin, shoshilmasdan, noto'g'ri tovushlarsiz ijro etishdir. Shundan so'ng turli usullarni qo'llash mumkin. "Nuqtali usullar"ni qo'llash shular jumlasidan bo'lib, ular barmoq mustahkamligini ta'minlaydi. Biroq bir usulni uzluksiz mashq qilish aks ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Masalan, bir qo'lni legato, ikkinchi qo'lni esa stakkato va teskari usulda mashq qilish ijobiy natija beradi. Keyingi usullardan biri tez–sekin va sekin–tez usulidir. Masalan, to'rt tovush sekin, to'rt tovush tez va aksincha. Shuningdek, tovushlarni uch, besh va boshqa variantlarda guruhlash ham qo'llaniladi. Navbatdagi usul – bir klavishni ikki marta bosish ("ikkitalik usul") bo'lib, bunda birinchi tovush qisqa va kuchsiz, ikkinchi tovush esa kuchli va cho'zilgan bo'ladi. Ushbu usul barmoqlarning klavishga yaxshiroq moslashishiga va kuchsiz barmoqlarning mustahkamlanishiga yordam beradi.

Bunday mashqlarni to'g'ri va o'rinli qo'llay bilish eng muhim vazifalardan biridir. Chunki noto'g'ri qo'llangan mashqlar ijobiy natija bermasligi, aksincha ijro sifatining pasayishiga olib kelishi mumkin.

Ongli mashq bosqichi

Mashqlarni mexanik emas, balki ongli tarzda bajarish zarur. Miya va barmoqlar harakati o‘zaro uzviy bog‘liq bo‘lgani sababli mashq jarayonida diqqatni to‘liq ijroga qaratish samaradorlikni oshiradi. Agar ijrochi mashq davomida barmoqlari bilan klavishda harakat qilib, fikran boshqa narsalarni o‘ylasa, bajarilayotgan mashqlarning samaradorligi sezilarli darajada kamayadi. Bu holat mashqni sport mashg‘ulotiga o‘xshash mexanik faoliyatga aylantirib qo‘yadi.

Masalan, nuqtali usulni aralash holda ijro etishda (to‘rt va olti tovushlarga uzun to‘xtashlarda) ongli ravishda diqqatni barmoq harakati, tovush sifati va nota matniga qaratmaslik chalkashliklarga olib keladi. Shu sababli mashqlarning foydali va samarali bo‘lishi uchun ularni ongli tarzda bajarish muhim hisoblanadi.

Ijodiy qo‘llash bosqichi

Ushbu bosqichda o‘rganilgan texnik usullar badiiy asarlar ijrosida qo‘llaniladi. Bu jarayonda ifodaviylik, dinamika, temp va artikulyatsiya kabi ijro elementlari chuqurlashtiriladi. Mazkur bosqichda talabaning o‘z ijrosini tinglashi va harakatlarini kuzatishi samarali natija beradi.

Ijroni video yozuvga muhrlab, keyinchalik uni tahlil qilish o‘z xato va kamchiliklarini anglashga yordam beradi. Masalan, ijro davomida piano qismini yetarli darajada ijro etyapman deb o‘ylagan ijrochi, yozuvni eshitgach, tovush yetarlicha yumshoq emasligini sezishi va uni bartaraf etishga harakat qilishi mumkin. Ritm bilan bog‘liq muammolar ham ushbu usul orqali aniqlanadi.

Motivatsiya va intizom

Ijrochining ichki xohishi va mehnatsevarligi ustoz tomonidan berilgan bilimlar bilan uyg‘unlashgandagina yuqori natijalarga erishiladi. Ijrochining o‘ziga bo‘lgan ishonchi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Bo‘lajak musiqa o‘qituvchilari kelajakda butun sinf o‘quvchilari oldida ijro etishlari talab etiladi. Kuchli hayajon yoki o‘ziga bo‘lgan past ishonch ijrodagi xatoliklarga olib kelishi mumkin. Shu bois oliy ta’lim jarayonida kasbiy bilimlar bilan bir qatorda o‘ziga ishonchni mustahkamlash va sahna hayajonini yengish ko‘nikmalarini shakllantirish muhim hisoblanadi.

Ijodiy faoliyatni rag‘batlantirish

Ijodiy faoliyatni rag‘batlantirish ta’lim jarayonining muhim tarkibiy qismi bo‘lib, talabaning shaxsiy faolligini, mustaqil fikrlashini va ijodiy salohiyatini to‘liq namoyon etishini ta’minlaydi. Bu jarayon, avvalo, ichki motivatsiyani shakllantirish bilan bog‘liq. Talaba musiqiy asarni o‘z ichki dunyosi, kechinmalari va his-tuyg‘ulari bilan uyg‘unlashtira olganida, ijro jarayoni ijodiy faoliyatga aylanadi.

Ijodiy faoliyatni rag‘batlantirishning samarali vositalaridan biri improvizatsiya va ijodiy topshiriqlardir. Masalan, o‘rganilgan asar asosida qisqa improvizatsion parcha yaratish, ohangni o‘zgartirish yoki turli uslublarda ifodalash talabaning ijodiy fikrlashini faollashtiradi. Tashqi rag‘batlantirish vositalari – tanlovlar, konsertlar, musobaqalar, ijobiy baholashlar ham muhim, biroq asosiy maqsad talabaning ichki ijodiy motivini mustahkamlashdan iborat.

Zamonaviy raqamli vositalar – musiqiy dasturlar, virtual pianino platformalari va audio-tahlil ilovalari ham ijodiy faoliyatni rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Ular talabalarga o‘z ijrosini eshitish, tahlil qilish va takomillashtirish imkonini beradi.

Kommunikativ kompetensiya

Kommunikativ kompetensiya talabalarning ijodiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim o‘rin tutadi. Bu kompetensiya shaxsning o‘z fikrini erkin ifoda etishi, boshqalar bilan samarali muloqot o‘rnatishi va jamoada hamkorlikda faoliyat yuritish qobiliyatini anglatadi. Ayniqsa, ansambl va xor mashg‘ulotlari jarayonida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish alohida ahamiyat kasb etadi.

Ansambl va xor mashg‘ulotlari jamoaviy muloqotga asoslangan ijodiy jarayon bo‘lib, bunda har bir ishtirokchi nafaqat o‘z partiyasini to‘g‘ri ijro etishi, balki boshqalarni tinglab, ular bilan uyg‘unlik hosil qilishi zarur. Bu jarayonda o‘zaro hurmat, musiqiy fikr almashish va jamoaviy mas’uliyat hissi shakllanadi. Pedagogning boshqaruvchilik roli hamda ijobiy emotsional muhitni yaratish mahorati ushbu jarayonda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Demak, ansambl va xor mashg‘ulotlari nafaqat ijrochilik ko‘nikmalarini rivojlantiradi, balki talabalarda kommunikativ madaniyat, o‘zaro hurmat, jamoaviy fikrlash va hamkorlikda ijod qilish malakalarini shakllantiruvchi samarali pedagogik muhitni yaratadi. Bu esa ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatida – pedagog, ijrochi yoki rahbar sifatida – muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlari uchun zarur bo‘lgan ijtimoiy-madaniy poydevor bo‘lib xizmat qiladi. Ansambl va xor mashg‘ulotlarida jamoaviy hamkorlikni tashkil etish ko‘nikmalari shakllanadi.

Xulosa qilib aytganda, bo'lajak musiqa o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligida fortepiano ijro texnikasini takomillashtirish ularning professional shakllanishida beqiyos ahamiyat kasb etadi. Fortepiano mashg'ulotlari faqat texnik malakani rivojlantirish vositasi bo'lib qolmasdan, balki pedagogik mahorat, ijodkorlik va estetik didni shakllantirishga ham xizmat qiladi. Pedagogik nuqtai nazardan qaraganda, ushbu jarayon shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, bosqichma-bosqich murakkablashtirish, ijodiy faoliyatni rag'batlantirish va motivatsiya tamoyillariga asoslanishi lozim.

Shu tariqa bo'lajak musiqa o'qituvchilari o'z kasbiy faoliyatida fortepianodan samarali foydalanib, yosh avlodning musiqiy tarbiyasida muhim o'rin egallashlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Liberman, E. Fortepiano texnikasining asoslari. Moskva, 1972.
2. Neygauz, G. G. Ob iskusstve fortepiannoy igri. Moskva, 1958.
3. Zuckerman, B. The Piano Teacher's Guide. New York, 1990.
4. Taubman, D. The Art of Piano Playing. London, 2002.
5. Golubovskaya, N. Fortepiano pedagogikasida metodik yondashuvlar. Toshkent, 2018.
6. Martinsen, K. A. Metodika individual'nogo prepodavaniya igry na fortepiano. Moskva: Klassika-XXI, 2003.
7. Lhévinne, J. Basic Principles in Pianoforte Playing.
8. Busoni, F. Klavierübung (10 jildli fortepiano texnikasi mashqlari to'plami).
9. Jonás, A. Master School of Modern Piano Playing and Virtuosity. 7 jild.
10. Shabdullayeva, L. (2025). Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellektdan foydalanish. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.2), 52–54.
11. Orifbekovna, S. L. (2025). Talabalarning individual ta'lim trayektoriyasini loyihalashda raqamli ta'limning ahamiyati. Журнал научных исследований и их решений, 4(02), 192–194.
12. Shabdullayeva, L. (2024). Imom al-Buxoriyning ilmiy merosi vositasida o'quvchi-yoshlarda milliy iftixor tuyg'usini shakllantirish texnologiyalarini takomillashtirish modeli. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 1(5), 260–263.
13. Shabdullayeva, L. O. (2024). Imom al-Buxoriy asarlarining pedagogik ahamiyati. Экономика и социум, (10–2(125)), 388–391.
14. Orifbekovna, S. L., & Anvarovna, D. N. (2022). Al-Buxoriy ilmiy merosidan ta'lim-tarbiya jarayonida foydalanish. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(10), 81–83.
15. Шабдуллаева, Л. О. (2021). Формирование у учащихся интереса к чтению книг. Наука и образование сегодня, 5(64), 74–75.
16. Orifbekovna, S. L. Imom al-Buxoriyning ilmiy merosi vositasida o'quvchi-yoshlarda milliy iftixor tuyg'usini shakllantirish texnologiyalarini takomillashtirish modeli. Andijon davlat universiteti, Umumiy pedagogika kafedrasi.

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02	Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07	Ta'limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C–5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.